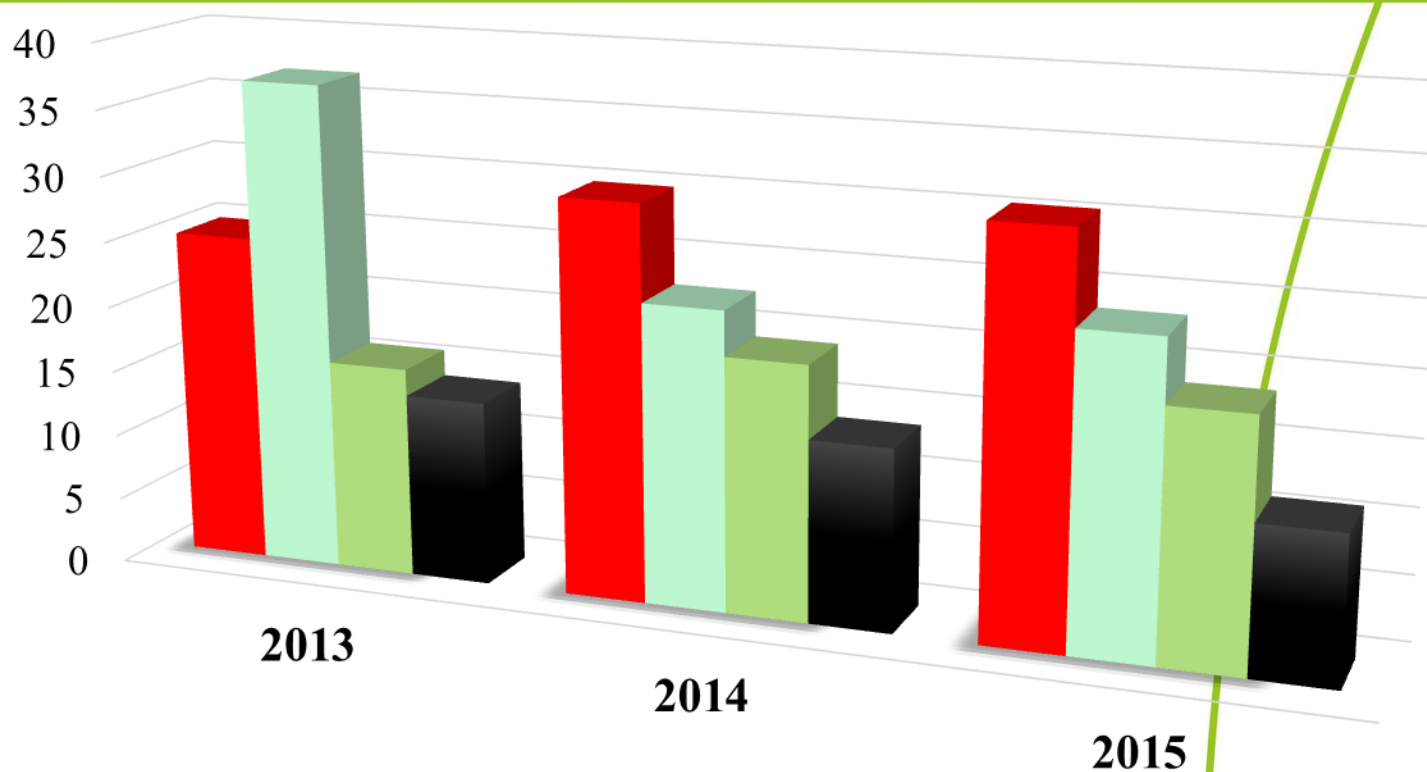

Nepilngadīgo cietušo un liecinieku nopratināšana

2016.gada 22.augusts

Cietušo bērnu skaits % Latvijā pēc noziedzīga nodarījuma veida*

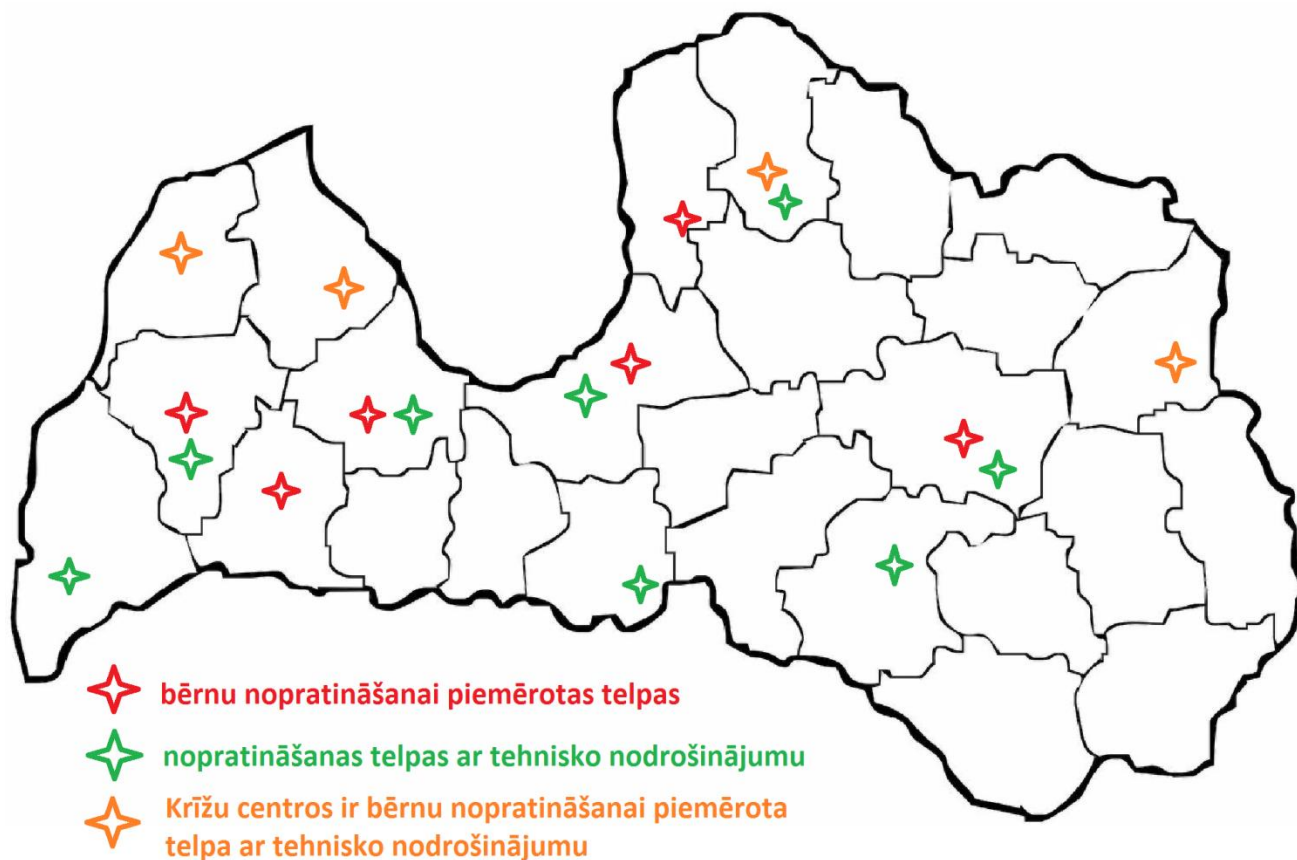

- Noziegumi pret tikumību un dzimumneaizskaramību
- Mantiskie noziegumi
- Vardarbīgie noziegumi
- Noziegumi pret dzīvību un veselību

• Dati no Valsts policijas pārskatiem par nepilngadīgo noziedzības stāvokli un noziedzīgos nodarījumos cietušajiem bērniem 2013., 2014., 2015. gadā

- dr. Artūrs Miksons, RSU Psihosomatikas un psihoterapijas klīnikas ārsts
- Juris Jansons, tiesībsargs
- Laura Ceļmale, NVO “Centrs Dardedze” juriste
- Artis Velšs, Valsts policijas Galvenās kārtības policijas pārvaldes priekšnieks
- Indra Gratkovska, Tieslietu ministrijas Krimināltiesību departamenta direktore
- Līga Āboliņa, Labklājības ministrijas Bērnu un ģimenes politikas departamenta direktore

Telpu pieejamība

*pēc Valsts policijas sniegtās informācijas

«Specializēto telpu nepilngadīgo nopratināšanai ir jāpiesaka laicīgi aptuveni četrus mēnešus iepriekš»

- Nav tiesiski noteiktu standartu par to, kāda telpa ir atzīstama par piemērotu nepilngadīgo nopratināšanai
- No 2017.gada 1.janvāra nepilngadīgo pratināšanas gaitas fiksēšanu skaņu un attēlu ierakstā būs obligāta

Kur notiek bērna pratināšana

Izmeklētāja darba kabinets

Pratināšana ar speciālistu palīdzību

2015. un 2016.gadā:

- ar psihologa un tehnisko palīglīdzekļu starpniecību
Rīgā nopratināti 28 bērni,
Latvijas reģionos – 1 bērns (statistika no 3 iecirkņiem);
- psihologa vai pedagoga klātbūtnē
Rīgā nopratināti 220 bērni,
Latvijas reģionos – 97 bērni (statistika no 3 iecirkņiem).

Izmeklētāji izvairās no bērna pratināšanas ar tehnisko palīglīdzekļu un psihologa starpniecību, jo tas «nav ērti un ekonomiski»

Trūkumi Kriminālprocesa likumā

- Nav neparedzēts pienākums procesa virzītājam noskaidrot psihologa viedokli par mazgadīgā vai vardarbībā cietušā nepilngadīgā tiešās pratināšanas pieļaujamību.
- Nav arī skaidrs, kādā veidā pašlaik tiek lūgts psihologa viedoklis attiecībā uz pieļaujamību veikt nepilngadīgā tiešo pratināšanu.

«Darbinieki nav pietiekami kompetenti, lai izmeklētu lietas, kas saistītas ar seksuālu un fizisku vardarbību pret bērniem»

Ieteikumi

- Jāveic grozījumi Kriminālprocesa likumā
- Jānodrošina atbilstošas telpas nepilngadīgo pratināšanai un psihologa pieejamība jebkurā nepieciešamā brīdī
- Jāveic vispusīgu informācijas uzskaiti par nepilngadīgajiem cietušajiem un lieciniekiem

NVO “Centrs Dardedze”

Saudzīga un kvalitatīva bērna nopratināšana

Principi	Esošā situācija
Iestāžu sadarbība	Nepietiekama
Darbinieku specializācija	Nav
Liecības sniegšana uzreiz un 1x	Laika nobīde, vairākkārt
Bērnām draudzīga vide	Kā kurā vietā
Bērnu saudzējoša pratināšanas tehnika	Nav zināms
Ar psihologa starpniecību	Ļoti reti, nav kritēriju iesaistei
Nopratināšanas gadījumu uzskaitē	Lielākoties nenotiek

Kritēriji - bērnam draudzīga vide

Uzgaidāmā telpa	Nenotiek saskarsme ar citām personām. Iespēja aktīvi pavadīt laiku līdz nopratināšanai - galdiņš, krēslī, rotallietas, zīmuli un papīrs.
Vides pieejamība	Pirmais stāvs, pieejama tualete, dzeramais ūdens.
Tehniskās prasības nopratināšanas telpai	Necairstaigājama, skaņu necaurlaidīgas sienas, durvis. Logi ne uz ielu/necaurredzami aizkari (trokšņi un skats aiz loga var novērst uzmanību).
Interjers	Rada bērnam drošības sajūtu. Bez tādiem papildus stimuliem kā attēli, vaļēji plaukti, telefons, rotallietas.
Mēbeles	Piemērotas dažādu vecumu bērniem (galda, krēslu augstums), slēgti plaukti.
Tehniskais nodrošinājums	Video aparatūra kvalitatīvam ierakstam, tehniskās iespējas ierakstu pārraidīt uz citu telpu, kur to dzird pārējie speciālisti

Kritēriji – pētījumos balstīta, strukturēta nopratināšanas tehnika

Pratināšanas veicējs

Speciālists, kam ir zināšanas un pieredze saskarsmē ar dažāda vecuma bērniem. Empātija + neitralitāte.

Pratināšanas fāzes

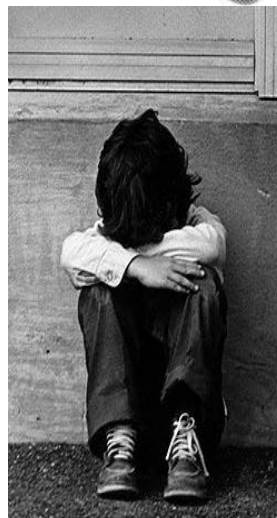
1. Sagatavošanās (plānošana, informācijas iegūšanas, kontakta dibināšana ar bērnu un vecāku)
2. Ievaddaļa (attiecību dibināšana, atmiņas treniņš, noteikumi)
3. Informācijas iegūšana
4. Noslēgums (pateicība bērnam par sadarbību, neitrāls temats emociju pārslēgšanai)

Informācijas iegūšanas fāze

1. Brīvais stāstījums (aicinājums izstāstīt)
2. Atvērtie jautājumi (kas?, kā?, ko?)
3. Slēgtie jautājumi tikai informācijas precizēšanai (vai?, kur?, kurš?, kad?)

Personas, kurām bērnam jāizstāsta par piedzīvoto

1. Policists
2. Tiesu medicīnas eksperts
3. Tiesu psiholoģijas/psihiatrijas eksperts
4. Psihologs (nopratināšanā)
5. Psihologs (izpētē)
6. Psihologs (rehabilitācijā)
7. Bāriņtiesa
8. Sociālais darbinieks
9. Prokurors
10. Tiesnesis

Principu neievērošanas sekas:

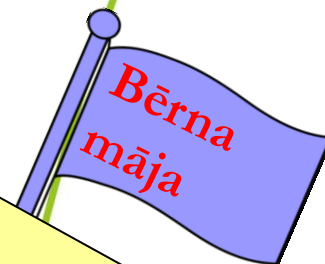
1. Bērna atkārtota viktimizācija
2. Nekvalitatīvs, nederīgs pierādījums kriminālprocesam

Nepieciešamas konkrētas izmaiņas:

- Bērniem draudzīga vieta
- Visi speciālisti vienuviet
- Darbinieku specializācija
- Pētījumos balstīta pratināšanas tehnika
- Kritēriji/sistēma psihologa piesaistei
- Pratināšanas gadījumu uzskaitē

Risinājums – visi speciālisti zem viena jumta:

Bērnam draudzīga vide

1. Nopratināšana speciālista vadībā	2. Medicīniskā izmeklēšana	3. Rehabilitācija, psihologa konsultācijas
4. Konsultācijas ģimenei	5. Visi speciālisti vienlaicīgi dzird bērna stāstīto	6. Datu uzskaite, analīze, pētījumi

**Bērnu
uzklausas
kvalificēts
speciālists**

**Medicīniskā
izmeklēšana**

**Visi
speciālisti
vienlaicīgi
dzird
bērna
stāstīto**

Neitrāla vide

Bērna mājas loma seksuālas vardarbības gadījumu izmeklēšanā

